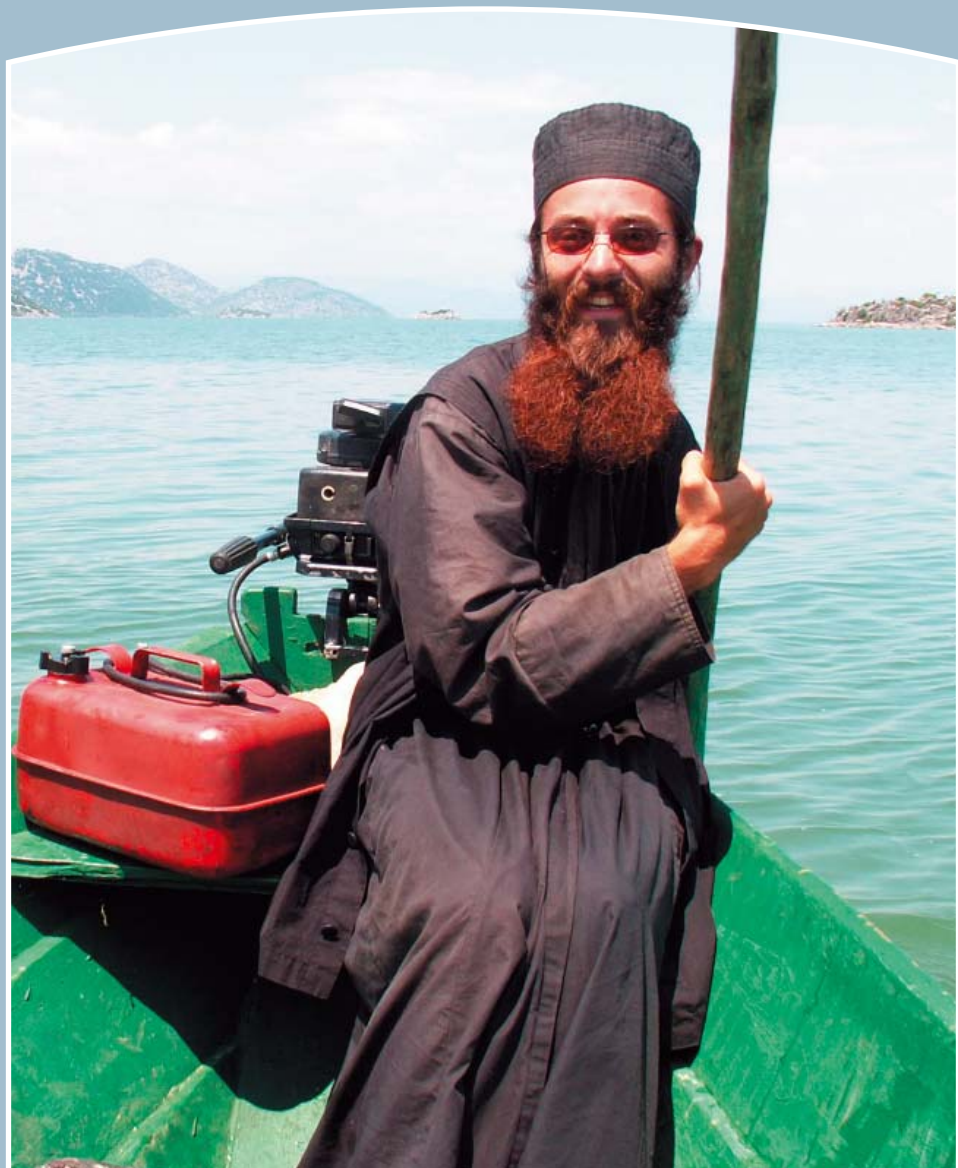

ROČNÍK LX

ČERVENEC – ZÁŘÍ 2005

7–9

HLAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

POUTNÍKEM NA KYPRU	3
VELKÝ ČECH	5
O KŘESŤANSTVÍ A KULTUŘE V ČECHÁCH NA MORAVĚ NA PRAHU TŘETÍHO TISÍCLETÍ	7
KÁZÁNÍ O SVATÉM DUCHU	10
PUTOVÁNÍ PO ČERNÉ HOŘE	11
Z PROGRAMU ARCIBISKUPA KRYŠTOFA NA MĚSÍC ZÁŘÍ A ŘÍJEN 2005	17
ROZHOVOR S JEROMONACHEM JOVANEM	18
MILÍŘE	20
MARIÁNSKÉ LÁZNĚ	20
TĚŠOV	21
SVÁTEK V SOKOLOVĚ	21
SLAVNOST V KROMĚŘÍŽI	22
SVATOJÁNSKÉ SETKÁNÍ VE VILÉMOVĚ	22
PRAVOSLAVNÝ TÁBOR PRO RODIČE S DĚTMI V BRANDOVĚ	23
PŘEZÍTÍ 2005	25
VZPOMÍNKA NA OTCE ALEXIJE	25
CHRÁMOVÝ SVÁTEK V ROKYCANĚCH	26
OPAVA	26
Z HRUBÉ VRBKY	26
IZRAEL V EGYPTĚ	28

Sv. apoštol Pavel

Redakční poznámka

Draží otcové, bratři a sestry, čtenáři
Hlasu pravoslavi!

Srdečně vás všechny pozdravujeme
se začátkem nového církevního roku.

Zároveň přijmeme naši omluvu za to,
že náš časopis v létě nevyšel. Důvodem
byl nízký počet příspěvků, které se sešly
na adrese redakce.

V tomto vydání k vám Hlas pravoslavi
přichází v lepší, barevné obálce. Musíme však
říci, že jsme k tomuto kroku sáhli nikoliv díky
příznivým okolnostem, ale právě navzdory
okolnostem. S pokorou a s vědomím vlastní
nedostatečnosti máme před sebou příklad
svatých apoštolů, kteří s ničím vykročili a šli
tam, kam jim velel Duch.

Ani my nic nemáme. Nedostává se
prostředků hmotných (tj. peněz) a často
se nedostává ani toho duchovního. Ale
s nadějí chceme vykročit a jít dál. A i když
je to poněkud obtížné, nezoufáme, ale
pracujeme, aby byl náš časopis ještě lepší.

Věříme, že se také vy připojíte k tomuto
snažení, každý podle svých možností. Ať už
to bude navíc zasláná stokoruna na církevní
tisk nebo – důstojní otcové – zajímavý
článek, text, zamyšlení.

Naše je povinnost, to ostatní je věc Boží.

vaše redakce

POUTNÍKEM NA KYPRU

Uprostřed horkého srpna jsem navštívil na
povzání vладыky metropolity limassolského
Athanasia Kypr. Kyperskou autokefální církev
založili svatí apoštolové Pavel a Barnabáš v ro-
ce 45. Pro Krista získali tehdy samotného říms-
ského místodržícího Sergia. Apoštolové zde po-
tkali svatého Lazara, kterého vzkřísil Pán Ježíš
Kristus a jenž žil podle církevního podání ještě

svatý apoštol a evangelista Lukáš. Bratrstvo mo-
nastýru podporuje vědu a umění a významně se
podílí na pastýřském díle kyperské církve. Svědčí
o tom nedávno otevřené rozsáhlé muzeum pra-
voslavného umění a starokřesťanských památek.
Nedaleko od monastýru na vyvýšeném místě je
hrob arcibiskupa Makaria III. prezidenta nezá-
vislého kyperského státu. Pocházel z nedaleké
vesničky a v Kykkosu přijal mnišství. Rád se
sem vracel i již jako arcibiskup a prezident.

Významným monastýrem je bezesporu ta-
ké „Stavrovuny“, kde se uchovává část svatého
kříže Kristova. Císařovna svatá Helena jej sem
přivezla z Jeruzaléma. Když míjela Kypr měla
ve snu vidění, že má na tomto ostrově založit
monastýr na skále, kde stojí pohanský Afrodi-
tin chrám. Na základě příkazu císařovny byla
socha této bohyně odstraněna a na jejím místě
postaven monastýr. V ikonostasu jeho staro-
bylého hlavního chrámu se uchovává zmíně-
ná část svatého kříže. Okolo stěn monastýru
je možno spatřit zbytky pohanského obětíště.
V monastýru žijí monaši, kteří se zabývají psá-
ním ikon, včelařstvím a ovocnářstvím.

Kyperský lid je dodnes nesmírně zbožný.
Svědčí o tom hojná návštěvnost chrámů, zvláště
při výročních bohoslužbách. Ze 750 tisíc jeho
obyvatel vyznávají téměř všichni pravoslavnou
víru. Osobně jsem se účastnil v horské obci Pla-
tres večerní bohoslužby ke cti přesvaté Bohoro-
dice, po níž se ulicemi městečka nesla její iko-
na na vysokých nosítkách obklopených z obou
stran vojenskou stráží. Všichni přítomní věřící
ikonu nejen políbili, ale zbožně ji i podešli, aby
od ní přijali nebeské požehnání.

Neobyčejná je soudržnost kyperského lidu
v radosti i ve smutku. Velmi jsem to pocítil po
tragické havárii letadla kyperské letecké spo-
lečnosti Hélios na pravidelné lince z Larnaky
do Prahy, která se stala v neděli 14. srpna. Na
jeho palubě zahynulo 120 cestujících, převážně
Kypřanů. Prezident okamžitě vyhlásil 3 dny
státního smutku, všechny vlajky byly spuštěny
na půl žerdi, přestaly se konat všechny zábavy
a slavnosti. Duchovní začali sloužit tklivé záduš-
ní bohoslužby. Jen z města Limassolu našlo smrt
v troskách letadla 20 osob.

Vладыka v chrámu sv. Pantelejmona

30 let v dnešním kyperském městě Larnace, kde
byl také pochován jako místní biskup. V apoštol-
ském díle pokračoval na Kypru svatý Barnabáš.
Mučednický zemřel na Kypru kolem roku 57
a je považován za zakladatele kyperské místní
církve, která byla uznávána od nejstarších dob
za autokefální. Samotný III. všeobecný sněm
v roce 431 tuto autokefalitu potvrdil 8. sněmov-
ním pravidlem.

Pro pravoslavného křesťana je návštěva Kyp-
ru svatou poutí, neboť se může poklonit místům,
kde žili křesťané od dob apoštolských, a části
svatého kříže Pána Ježíše Krista, kterou na ostrov
přivezla svatá Helena, svatým ostatkům světců
i divotvorným a zázračným ikonám. Nejzná-
mějším poutním místem je bezesporu monastýr
Kykkos, ležící vysoko v horách nad ostrovem. Na
počátku 12. století jej nechal postavit byzant-
ským císař Alexios I. Komnenos. Uchovává se
v něm mnoho svatých ostatků a také ikona pře-
svaté Bohorodice, kterou podle podání napsal

Foto na titulu: Otec Jákob, Skadarská jezera, Černá Hora

VELKÝ ČECH

k 63. výročí mučednické smrti sv. vladyka Gorazda

Někdy je v současné době čemu se divit. Nedávno jsme byli svědky velkolepé televizní podívané s názvem „Největší Čech“.

Název je opravdu podivný. Chápu, že akce měla probudit dřímajícího ducha národa – za to jí budiž dík. Přece však hodnotící kritéria pro volbu „největšího“ jsou vždycky problematická. I ten největší totiž pro jednoho představuje ohromné klady, pro jiného zase třeba stejné velké zápor. Ale ponechejme zmíněný pořad stranou.

Člověk by ovšem neměl zapomínat. Rozhodně ne tam, kde se událost vymyká všedním měřítkům. Tak je tomu i s osobnostmi. Chci připomenout jednu, která svým životem a svými činy překročila rámec pozemský a stala se světcem.

Život sv. novomučedníka episkopa Gorazda je takovými činy naplněn a jeho smrtí dovršen.

Od svého dětství se ubíral duchovní cestou a vdechoval plnými doušky její ovzduší. Pouti, jichž se účastnil spolu se svou matičkou ho svým duchovním kouzlem i kouzlem své prostoty, ústícím v oslavný hymnus, vzněcovaly a svými dojmy upevňovaly jeho víru.

Stal se studentem teologie, úspěšným a vnímavým. Jeho osobnost však neponechávala stranou všední život. Rodné Slovácko bylo

prosynceno lidovým uměním a ten, kdo si uvědomoval průběh církevního roku, poznal, že prostý člověk jej naplňuje nejen svým folklorem, ale celým životem.

Lidský život se žije v určitém prostředí. Toto prostředí – obecně vlast – je součástí určitého společenského dění, které je spravedlivé jen tehdy, pokud je spravedlivě řízeno státem.

Gorazdovo mládí poznamenal nesmlouvavý a často tvrdý zápas o národní svěbytnost a o postavení národa v jednotě národů slovanských. Prostí čeští kněží se v tomto zápase valnou většinou svým životem a jednáním k potřebám národa přimykali a národ usměřňovali.

Jako pravý vlastenec byl Gorazd spravedlivý i k požadavkům jiných národů. Když byl v jednom ze svých prvních působišť, kde bylo mnoho Němců, zajímal se o jejich život, a dokonce i sbíral jejich lidové písně.

Nebyl také nikterak lhostejný ani k požadavkům sociálním a svým vpravdě křesťanským postojem se vždy stavěl na stranu těch, kteří byli sociálně slabší, a tím také trpěli. Dal to ostatně najevo i v letech pozdějších, kdy posílal bohoslovce studovat na své náklady.

Když se stal duchovním správcem ústavu pro duševně choré, uplatnil svůj postoj i k těm, kteří byli opravdu neubozí. Pomáhal je léčit a všemožně se snažil jim jejich úděl – zejména

Věřící procházejí pod ikonou přesvaté Bohorodice

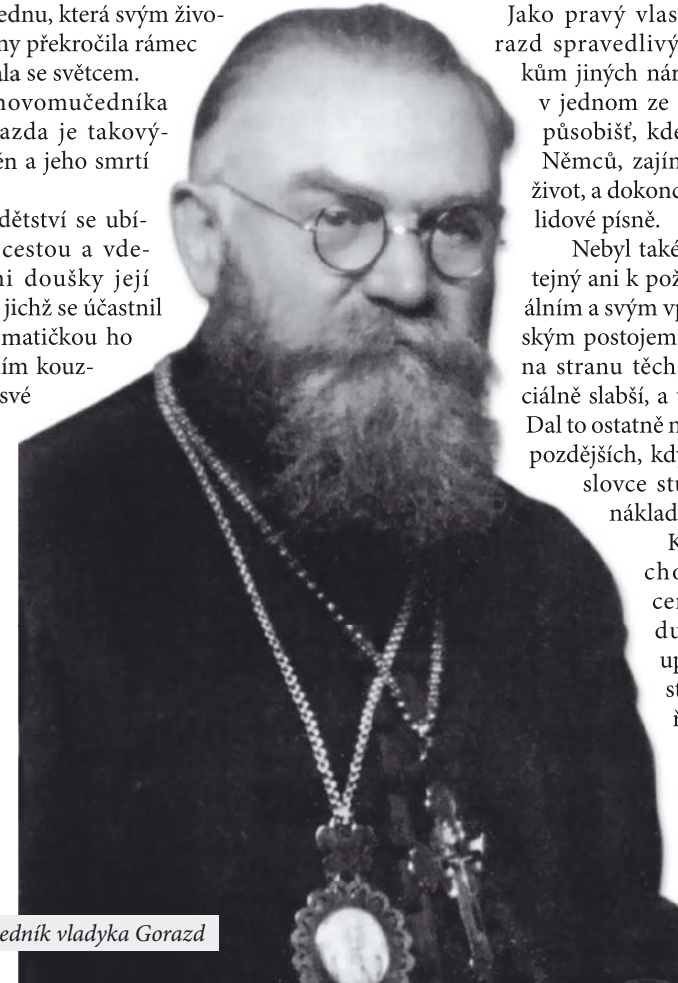
Se svým hostitelem vladkou Athanasiem jsem sloužil zádušní bohoslužbu v limassolkém metropolitním chrámu, po níž mě představitel kyperské televize, rozhlasu a dalších sdělovacích prostředků požádali o rozhovor. Vyjádřil jsem v něm upřímnou soustrast pozůstalým a zdůraznil velikou zodpovědnost za dar života, kterou máme mít jeden za druhého. Zvláště jsem vzpomněl na letce a letušky, jež jsem osobně poznal při svém letu z Prahy do Larnaky před několika dny a kteří též tragédii nepřežili. Život lidský je opravdu křehký a nikdy nevíme, kdy jsme spolu naposledy. Za oběti této, v historii Kypřu ojedinělé, letecké katastrofy jsem se modlil také při svátečních bohoslužbách v chrámu sv. Lazara v Larnace, v jehož základech je hrob tohoto Kristova přítele. Nezapomenutelné pak bylo pozvání otce Evelthona, duchovního správce z přímořského města Paralimni. Z farníků nově postaveného místního chrámu sv. Pantelejmona nedoletělo do Prahy 16 osob. Většinu z nich otec Evelthon oddával, křtil nebo vyučoval náboženství. Několik domů v Paralimni zůstalo zcela prázdných, rodiče ani jejich děti se do nich již nevrátí. Po nedělních bohoslužbách v chrámu sv. Pantelejmona jsem navštívil většinu rodin pozůstalých. Těžké bylo stírat slzy zármutku matek, otců, sourozenců a dalších příbuzných, když se ještě ani nevědělo, zdali a kdy ostatky jejich příbuzných budou identifikované a budou moci být důstojně uloženy do hrobu.

Všude jsem potkával další blízké i vzdálené z rodin pozůstalých, kteří se s nimi dělili o bolest a vyjadřovali jim svoji spoluúčasť. Bylo vidět jak velice jsou Kypřané citliví k utrpení druhých. Místní církve kromě modliteb okamžitě poskytla rodinám pozůstalých finanční pomoc a převzala část péče o sirotky. Jak i tento projev spoluúčasti je důležitým jsem si uvědomil při vzpomínce na setkání s dvouletým Vasilkem, jehož rodiče i sestra se k němu již nevrátí, a on sám z rodiny zůstal v péči babičky.

Přes veliký smutek Kypřanů, který byl všude vnímatelný, osvěcovalo ostrov stále horké letní slunce. Teploty často přesahovaly 40°C. Proto většina jeho obyvatel odjížděla do hor, kde se ve stínu borových lesů přece jenom lépe dýchá a horko je mírnější. Také z těchto důvodů má církev v horských oblastech zřízené letní dětské tábory. Vladyka Athanasios pečuje po celé léto o jeden z nich, v němž slouží bohoslužby, zpovídá a beseduje s dětmi. Během prázdnin se v jeho táboře vystřídalo na 1 500 dětí ve věkových kategoriích od 7 do 15 let, zvláště dívky a zvláště chlapci.

Pouť na Kypř je pro věřícího člověka opravdu velkou duchovní posilou. Nezapomenutelné zůstávají dojmy ze setkání s hlubokou zbožností Kypřanů. Přestože život na ostrově pulsuje v moderním rytmu, nezapomínají jeho obyvatelé Bohu děkovat za jeho dary a jejich víra jim pomáhá překonat i nejtěžší životní zkoušky.

Arcibiskup Kryštof

Svatý novomučedník vladyka Gorazd

v kulturní oblasti – ulehčovat a zpříjemňovat jejich život, aby i oni měli pocit dítek Božích v Božím světě...

V době první světové války pečoval o raněné vojáky, mezi nimiž bylo mnoho Maďarů.

V této době také uzrál jeho život duchovní. Věděl a jako teolog plně cítil, že pravda Kristova učení je v pravoslaví.

Když pak uzrál čas v dobách první republiky, stal se znovuobnovitelem svatého Pravoslaví tam, kde také bylo původně přijato – v Čechách a na Moravě.

Velmi bratrsky pojímal i vztah Čechů a Slováků. Jednou sdělil mému otci, že se už jako hoch úpěnlivě modlil za jejich národ a jeho postavení.

V životě byl nesmírně aktivní. Zabýval se vědeckou a publicistickou činností v oboru historie, filosofie a teologie. Když se stal prvním pravoslavným episkopem v Čechách a na Moravě, cele se věnoval tomu, aby církev učinil životaschopnou. On to byl, kdo dokázal prezidentu Masarykovi, že pravoslavní kněží mají historicky jako první plné právo na státě stanovený plat.

Prezident to kvitoval slovy: „Pane biskupe, vy jste mne přesvědčil.“

Církev potřebovala aktivně žít. Zakládal chrámy a kaple a hlavně se věnoval liturgickému zpěvu. Gorazd sám byl výborný hudebník a pěvec. Na koncertech, ještě v dobách svého mládí a studia, zpíval kromě řady písní např. i Smetanovy operní árie. Kdo je kdy zpíval jistě mi dá za pravdu, že jejich interpret musí být minimálně výborným zpěvákem. Všechny tyto své schopnosti hudební a pěvecké dal teď do služeb církve.

Osobně objížděl církevní obce a učil lid duchovně pravoslavně zpívat. Jeho vrcholným dílem v tomto oboru je bezesporu Sborník zpěvů a modliteb, který nám všem pravoslavným křesťanům vešel do povědomí jako Gorazdův sborník. Je to skutečně dílo po všech stránkách mimořádné, a přesto je vладыka považoval pouze za dílo dočasné. Bohužel k jeho zdokonalení se už nedostal...

Zdalo se, že Kristova Církev se u nás zdárně rozvíjí, získává si své místo a jejich oveček přibývá – přišla však první tragédie v podobě

okupace a Protektorátu. Jako skutečný pastýř církve a vlastenec se Gorazd postavil proti smrtelnému nebezpečí, hrozícímu nejen církvi, ale celé zemi. Již po Mnichovu napsal všem hlavám pravoslavných církví (a vlastně tedy i všem státníkům) dopis, v němž žádal o podporu Čechů a Slováků proti rozhodnutí „o nás bez nás“. Vzápětí však přišla okupace a zanedlouho vypukla druhá světová válka. Gorazd se tehdy svěřil, že dopisuje dílo o pronikání imperialistického Německa do našeho a ostatních států – dílo již nedokončil...

Dne 27. května 1942 zúctovali českoslovenští parašutisté s protektorem Heydrichem. A tehdy, i přes tvrdé represálie hrozící církvi, se rozhodl Gorazd ukrýt útočníky na kata českého národa v katedrálním chrámu. Pronesl tehdy památnou větu o tom, že kdyby je církev neukryla, vznikl by do budoucna precedens neposkytovat národním bojovníkům azyl ani podporu.

Navázal v tom na další svou podobnou tezi, že jen ten národ může přežít násilí a krutosti, který je schopen zápasu až do sebeobětování...

Marně po objevení výsadkářů a po jejich posledním hrdinném boji 18. června 1942 na kůru a v kryptě chrámu sv. Cyrila a Metoděje nabízel svůj život za ty, jež zatkl gestapo, a i za celou církev. Byl zatčen 26. června, surově vyslýchan a mučen. Spolu s duchovními otci dr. Vladimírem Petřkem, Václavem Čiklem a bratrem Janem Sonnevendem, předsedou sboru starších pražské církevní obce, byl zastřelen na nacistickém popravišti; vладыka otec Václav a bratr Jan dne 4. září, otec Vladimír 5. září 1942. Spolu s nimi zahynuli později i bratr Václav Ornest, chrámový starosta a sestra Marie Gruzínová-Krylová, vладыkova sekretářka.

Církev byla rozpuštěna, zakázána, její majetek zabaven a kněží, pokud nebyli uvězněni, poslání na nucené práce do Říše.

V roce 1945 byla církev obnovena a pozvedla se z trosek a utrpení. Dnes žije a je na nás, aby dále vzkvétala...

Zavzpomínal jsem na svatého novomučedníka Gorazda. Mnoho a mnoho bychom o něm mohli říci. Jedno je ovšem jasné – byl to velký světec a byl to také velký Čech.

Čestmír G. Kráčmar

O KŘESŤANSTVÍ A KULTUŘE V ČECHÁCH A NA MORAVĚ NA PRAHU TŘETÍHO TISÍCILETÍ

Není zajisté žádný div, že naše současná kultura je často charakterizována jako kultura postkřesťanská, případně postnáboženská. V čem je naše kultura doopravdy jiná než kultury, které zde byly před námi? Opravdu ob stojí argument, že církev je obětí modernistů, liberálů, demokratů, kosmopolitů, zednářů a dalších? A na druhou stranu – opravdu ob stojí tvrzení, že církev a křesťané to anebo ono dělají a případně myslí dobře a správně – rozuměj mnohem lépe a správněji než okolní sekulární společnost? Opravdu vždy platí, že se křesťané a jejich církve chovají kulturněji? To jsou otázky, jež si dnes klademe zejména ve vztahu k situaci křesťanství v České republice i v ostatním postkomunistickém světě.

K tomu, jak to chodí a o tom, jaký je vztah křesťanské kultury a kultury sekulární, si ale dovolím uvést tři smutné příběhy.

V jedné, u nás vážené, církvi se vyskytl případ duchovního, který se důsledně zabýval otázkami globalizace a životem lidí v rozvojovém světě. Tento duchovní byl zván na zasedání OSN o otázkách hladu a chudoby do New Yorku, organizoval kampaně za oddlužení nejchudších zemí, účastnil se kampaně... Záhy dostal nálepku marxisty-leninisty od jednoho z vedoucích představitelů své vlastní církve a byl za své údajně „nepřístupné“ aktivity napomenut a pak, protože se lidmi v rozvojovém světě zabývat nepřestal, byl dokonce téměř svou církví exkomunikován...

Uvedu příklad dalšího faráře, jenž se chtěl pusť do ekologických zlepšení na faře, kterou spravoval. Skončil s důtkou a s hrozbou přeložení. Farář jiné církve si zase za svou celosvětově ceněnou práci s uprchlíky vysloužil za svou aktivitu u svých církevních nadřízených a kolegů pověst jakéhosi podnikatele...

Co je pro každého, kdo tyto a podobné příběhy poslouchá, patrně nejvíce šokující, je, že ani v jednom z uvedených případů si vedení té které církve samozřejmě nepoložilo a neklade otázku, zda odpovídá na potřeby naší doby, kultury a civilizace kulturně a adekvátně.

Především se na jedné straně zdá, že současná kultura a civilizace opravdu pohrdá hodnotami, jež jsou nám křesťanům zvlášť drahé a svaté. Jsme svědky pohrdání náboženskou kulturou, a někdy dokonce

jejím zneužitím v kulturním a uměleckém kontextu, který křesťany uráží. Každý útok na náboženské symboly a dogmata samozřejmě nelibě nesou představitelé církvi a náboženských komunit a věřící, kteří se pokládají za ochránce náboženské pravdy.

Na straně druhé však v současné kultuře a civilizaci překvapivě vidíme posilování některých původně křesťanských hodnot a idejí a jejich prosazování ve společnosti. Není bez zajímavosti, že tyto ideje a hodnoty jsou prosazovány a přijímány sekulární společnost v některých případech dokonce rychleji a s větší samozřejmostí než v prostředí církvi a křesťanských komunit. Zde musíme mluvit o hodnotách, jakými jsou úcta k jedinečnosti a nedotknutelnosti lidské osoby, respekt ke svobodě člověka a jeho názoru, rovnost před zákonem, pocit odpovědnosti za svět – i za ty, kteří jsou daleko od nás, a ty, kdo přijdou po nás. V neposlední řadě mnozí upozorňují, že v křesťanském prostředí se málo mluví o lidské odpovědnosti za stvoření a křesťanům bývá někdy i právem vyčítána neschopnost vést dialog namísto monologu.

Přínejmenším v několika uvedených oblastech již v době, dnes tak často křesťany zavrhaného, osvícenství, začal sekulární stát církvi konkurovat a dařilo a daří se mu to více anebo méně úspěšně. Když vezmeme v úvahu úroveň lidských práv, svobody člověka, rovnosti před zákonem a odpovědnosti za svět v dobách, kdy právě církev ve společnosti vládla a byla jakousi viditelnou osnovou celého jejího uspořádání, a porovnáme tehdejší stav se současností, nezbyvá nám než přiznat, že proces sekularizace paradoxně posílil pozitivní hodnoty, které si spojujeme s křesťanstvím. Z mnoha literárních příběhů a svědectví z dob, kdy církev určovala charakter společnosti, vidíme, že pod povrchem úcty k náboženským symbolům, projevům a idejím, se často skrývala totální nenáboženská ve vztahu k Božímu obrazu – lidské osobě, k názoru člověka na svět, k jeho anebo její náboženskému, politickému anebo morálnímu přesvědčení. Nejednou se i u křesťanů projevovala bezmezná krutost k lidem jiného víry, jiného názoru i ke světu jako takovému.

V návaznosti na uvedené mě až tak nepřekvapila slova jednoho pravoslavného bratra, jenž řekl, že ta naše sekulární a někdy tak opovrhovaná kultura

a sekulární společnost se možná ve své akceptaci skutečného náboženství a skutečné duchovnosti dostala jaksi námi nepozorovaně mnohem dále, než jsme momentálně ochotni a schopni připustit...

Zajisté se zde při pohledu na křesťanství a současnou kulturu právě v naší zemi, ale i celosvětově, nabízí podobenství o semenu, které „*když zemře, vydá stonásobnou úrodu*“.

Bylo by ale poněkud naivní říci, že křesťanství v současné kultuře, v jejím pokřesťanstění, již splnilo svou roli a že humanistické ideje, jakými jsou lidská práva, svoboda člověka, rovnost před zákonem, základní práva sociální anebo globální odpovědnost lidem prostě stačí a vyplní vakuum, prázdný prostor, ze kterého se vytratila víra v Boha a náboženský prožitek.

V naší současné situaci je zapotřebí otevřeně říci, že náboženství – víra v někoho, obracející se k transcenci, k překročení pozemského času a prostoru, a prožitek Boží přítomnosti – prožitek jiného času a prostoru, jsou jedněmi z nejzákladnějších potřeb a zároveň rysů lidské bytosti.

Známý rumunský historik náboženství a religionista Mircea Eliade mluví ve svém díle o člověku ne jako o člověku rozumném „*homo sapiens*“, ale jako o člověku náboženském „*homo religiosus*“. Právě náboženská zkušenost, pokud ji ovšem z Boží milosti máme, nás učí, že participace na věčnosti je možná a že právě z této zkušenosti se může odvíjet tvořivý vztah ke světu a opravdová snaha o nastolení Božího Království v nás i kolem nás. V této souvislosti má smysl citovat známý výrok starce sv. Serafima Sarovského: „*Nebeské Království je radost a pokoj v Duchu Svatém. Získejte napřed Ducha Svatého a tisíce kolem vás budou spaseny.*“

Křesťanství založené na zkušenosti a na osobním prožitku Boží přítomnosti, na přítomnosti Krista, přesvaté Trojice a svatých je křesťanstvím, jež oslovuje a bude i do budoucna oslovovat všechny hledající, všechny „*hladové a žíznivé*“, o kterých mluví Nový zákon, jakkoliv se budou vyvíjet a chovat či případně „*nechovat*“ viditelné ekleziální struktury, jež se zejména u nás a v celém postkomunistickém světě musejí vyrovnávat s neblahým dědictvím komunismu.

Je třeba připomenout, že církve a křesťané v komunistickém režimu nemohli vyjít ven z chrámů a kostelů a svobodně a beztrestně svědčit lidem o své víře slovem i skutkem. Jakýkoliv pohyb křesťanů vně chrámů byl bedlivě sledován okem všudypřítomné

StB a KGB. Cokoliv křesťanského a církevního se dělo jaksi navíc – v domech, na táborech pro děti, v sociální a samozřejmě „*kulturní*“ oblasti, bylo státem i jeho „*lokaji*“, kteří se bohužel našli také ve vedení jednotlivých církví, bedlivě sledováno. To pak vedlo k jakémusi vnitřnímu rozdělení křesťanů, kteří něco jině vyznávali a konali v chrámu, v kostele, v církvi, a něco jiného často dělali a jinak se chovali doma a ve společnosti.

Mnohem zhoubnější než hloupá vyjádření loajality k ateistickým režimům pak byla neschopnost církevních představitelů a neochota vedení církví zastat se otevřeně pronásledovaných a trpících, o nichž mluví podobenství jako o těch, kdo touží po spravedlnosti a pravdě.

Tento paradox našich církevních a společenských dějin nebyl až doposud u nás v církvích překonán a solidarita vedení církví s jejich členy, kteří mají na některé věci sociálního, kulturního a někdy i politického a služebného charakteru jiný názor, bohužel doposud u nás chybí.

Otevřený vnitřní dialog o mnoha závažných otázkách o vztahu církve a státu, případně vztahu církevních představitelů k jejich řadovým členům zatím nezačal a právě v tomto rozdělení, v jakési podivné dichotomii, lze vidět příčinu toho, že se církvím a křesťanům naší současnosti, převážně materialistickou, kulturu přetvářet nedaří.

Lidé si zvykli doslova odbyvat svoji církevnost v chrámu, případně se dvakrát za den pomodlit. Duchovnost a křesťanskost se pak pro mnohé stala jakýmsi od světa a života odděleným prostorem, který je velmi vzdálen od toho, aby určoval, jak se chová a co říká politik křesťan, jak podniká a jak vydělá peníze křesťan podnikatel, jak učí křesťan učitel, co dělá a jak se chová křesťan student nebo žák.

Zdá se, že jsme si ani nevšimli, že náboženské symboly, jakými jsou křížek na krku, ikona na zdi, několik každodenních modliteb anebo nedělní bohoslužba, jež byly v době minulých maximem hraničícím s martyriem a vyznavačstvím, jsou pro dnešní dobu opravdu nedostačujícím minimem. Tady ale nehovořím o tom, že je bezpodmínečně nutné chodit do chrámu a kostela dvakrát či třikrát za den anebo bezpodmínečně nevynechat ani jednu svatou liturgii. Spíše mluvím o tom, že pokud chceme, aby naše kultura a naše země byla doopravdy křesťanská, křesťanstvím prodchnutá, budeme muset náš náboženský a tzv. duchovní život nerozdělitelně propojit

s naším životem každodenním. Skutečnost je totiž taková, že život je jen jeden a kultura jednotlivce či národního společenství je jen jedna. Nemůžeme se v Čechách a na Moravě pokoušet žít před Bohem několik životů, pokud má být naše křesťanské svědectví o životě ve víře, naději a lásce autentické a kulturu doopravdy přetvářející a inspirující.

Dovolím si na závěr ještě několik poznámek k problematice inspirace. Duchovní inspirace je totiž důležitým kulturotvorným prvkem. Zde se může jednat o inspiraci k uměleckým dílům, k heroickým a velkým činům, k odvážným myšlenkám, o inspiraci k neobyčejným duchovním výkonům a zajisté – o inspiraci vedoucí k osvícení a k pravému poznání. Bez inspirace a vanutí Ducha veškerá kultura vadne a umírá a mění se před našima očima v honbu za prospěchem, za tím pověstným kusem žvance. Co k tomu dnes může říct křesťanství a víra ve Vzkříšeného?

Především se zdá, že transcendentní zdroje inspirace v církvi a církvích jako by vyschly. Až do nynějška jsme bohužel v našem křesťanském prostředí konfrontováni s podivnými představami o tom, že se musíme vrátit kamsi do doby, kdy církve měly mnoho lesů a polí a kdy kultura a celá společnost byly křesťanské a všechno šlo, jak mělo. Je paradox, že tento podivný obraz starých zlatých časů se ještě vždy objevuje a vychází na povrch v podobě nejrůznějších sporů a při, odehrávajících se u nás často před očima médií. Obraz církve, která je bohatou „*nevěstou Kristovou*“ se opět a opět projektuje do naší současnosti. Je třeba se zamyslet hlavně nad tím, v čem spočívá právě bohatství.

Není nutno samozřejmě pochybovat o tom, že křesťanství a církev byla kulturotvornou a kulturu přetvářející silou, jež dokázala přetvořit celou helénsko-římskou civilizaci a využít ji ve své době ke christianizaci Evropy. Křesťanství v té době bylo silou, která byla přitažlivá a inspirovala. Z církve vycházeli, a věřím, že dosud vycházejí, ty nejskvělejší kulturu tvořící a kulturu i společnost měnící podněty. Mezi těmito byla misie svatých Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu před 1140 lety jedním z mnoha.

Je třeba si ale položit otázku, jak se stalo, že církev přestala být pro lidi přitažlivá a inspirující? Jak to, že přestala inspirovat a vést? Proč se současná kultura a civilizace i u nás od křesťanství jakoby vzdaluje?

Myslím si, že příčina je v církvi a církvích. Je pozoruhodné, že pokud církve a křesťané sloužili a vy-

dávali ze sebe inspirující podněty a sloužili lidem od duchovního probuzení přes vzdělávání a formování modelů chování až po organizaci lidské společnosti a zavádění nových technologií, bylo křesťanství jako životní cesta lidmi respektována, následována, váženo a ctěno.

Ve chvíli, kdy místo služby lidem a Bohu začaly církve a jejich představitelé hledat, aby jim bylo slouženo, tajemné zdroje duchovní inspirace jako by vyschly a kultura se začala ubírat jiným, zdánlivě nekřesťanským a necírkevním směrem. Chtělo by se říci, že se v této kapitole dějin křesťané a církve zpronevěřili Tomu, koho měli následovat.

Možná, že právě zde je pro církve a křesťany potřebný bod obratu a návratu. Avšak ne do doby, kdy církve a křesťané měli patent na rozum a vynucovali si poslušnost, neomylnost a početná privilegia, ale do doby, která tomu předcházela – kdy křesťané přicházeli, tak jako svatí Cyril a Metoděj, jako pokorní služebníci Boha i lidí. Nedá se nepřipomenout si na tomto místě slova sv. Jana Zlatoústého, který již ve 4. století řekl, že: „*Naše slova, pokud po nich nenásleduje skutek, mohou působit pohoršení, avšak naše skutky, i když budou beze slov, mohou být svědectvím silnějším než slova.*“

Domnívám se, že ve službě Bohu, lidem a světu a také současné kultuře patrně nevystačíme s pouhou sociální službou nemocným, uprchlíkům a bezdomovcům. Budeme se muset otevřít i těm nejtěžším otázkám naší doby. Zde je zavádějící si i nadále myslet, že máme vždy na všechno patent a odpověď. Nemusíme ale mít strach; v odpovědi na naši modlitbu zajisté přijdou Duchem inspirovaná a inspirující nová řešení a odpovědi. „*Hle, stvořím všechno nové*“, praví Hospodin. Ne církve privilegii, ale Duchem inspirovaná církev služby a v této službě se připodobňující Kristu bude mít zajisté v kultuře české společnosti místo, jež jí právem patří. Dovolím si na závěr citovat několik veršů z pravoslavné večerní bohoslužby ke svátku Seslání Svatého Ducha:

*„Duch Svatý dává všechno,
otvírá zřídla prorocství,
posvěcuje kněze,
negramotné vyučuje moudrosti,
z rybářů dělá teology,
udržuje stavbu církve v jednotě,
je stejné podstaty a na jednom trůnu
s Otcem i Synem.*

KÁZÁNÍ O SVATÉM DUCHU

Draží bratři a sestry!

Jestliže hovoříme o naší pravoslavné Církvi, kterou založil sám Ježíš Kristus v den Padesátnice, o Církvi sedmi ekumenických sněmů, svatých Otců, jediné svaté, všeobecné a apoštolské, není možno nevzpomenout Svatého Ducha – dárce života v těle Církve a těle Kristovů.

Měl jsem možnost prožít krátký čas mezi mnichy v řeckém monastýru. Prohlížel jsem si tamější knihovnu, a získal tak možnost seznámit se s literaturou o Siluanu Athoském. Velmi mne zaujala. Při jejím studiu jsem se často zamýšlel a také nad slovy: „Když se duše prostřednictvím Ducha Svatého seznamuje s Hospodinem, to každým okamžikem se naplňuje poznávání milosrdenství Božího“. Z uvedených

slov vyplývá otázka: jakým způsobem duše poznává Boha prostřednictvím Ducha Svatého?

Apoštol Pavel píše ve svém listu k Římanům: „Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným

lkáním.“ (8,26) „Je-li však ve vás Kristus, pak vaše tělo sice podléhá smrti, protože jste zhřešili, ale Duch dává život, protože jste ospravedlněni.“

Podobná přirovnání nacházíme ve svatém Písmu často.

Co tedy znamená mít v sobě Ducha Svatého, být s ním mrtvým pro hřích a jeho prostřednictvím poznat Boha? Vyplývá závěr, že mimo duše a těla nosíme v sobě ještě něco.

Když se obrátíme na knihu Genesis (2,7; Bible kralická), čteme: „...a vdechl v chřípě jeho dchnutí života, i byl člověk v duši živou.“ (... v ekumen. vydání je živým tvorem; nemohou být jen posl. dvě slova z B. kralické, jak měl pův. autor.) Cožpak to není to, čím nás On oživuje? To jest Duch Svatý. Duch pravdy je v určité míře

v každém člověku – tím více v křesťanech. Podle předurčení Svaté Trojice je člověk vnitřně hluboko spojen s Tvůrcem. Toto spojení je vyjádřením v jeho obraze a podobě, jak o tom mluví kniha Genesis (1,26): „I řekl Bůh: ‘Učinme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby.’“ Tím se člověk odlišuje od zvířectva.

Právě Duch se jeví zdrojem našeho života a je též zdrojem různých lidských schopností a talentů. On vchází do člověka a dovoluje mu vykonat velká díla (Sd 13,25), prorokovat (1 Kr 10,6).

Když do nás milost Ducha Svatého vstupuje a stává se v nás vnitřní, aktivní silou, tehdy se pohyb naší duše přirozeně přibližuje k dokonalosti.

Lidské tělo však má ještě vyšší určení – být chrámem Svatého Ducha (1 K 6,19). „Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha Svatého, který ve vás přebývá a jež máte od Boha?“ Právě jeho prostřednictvím Boha poznáváme, díváme se na svět absolutně z jiného pohledu, očima lásky, milosrdenství, vnitřního naplnění.

Ve smyslu křesťanství – v souvislosti s rozdílem mezi duší a duchem, můžeme hovořit o lidech s duchem a bez ducha, to jest lidích pudových, nebo obdařených, to jest duchovních. (Psychiky a pnevmatiky) Lidmi, kteří jsou duchem obdařeni, se jeví ti, kteří se vyznačují naplňováním důstojného života, plného čestnosti a poctivosti, vírou, láskou a starostlivostí o druhé – pokorou k Bohu a vůlí k Bohu.

A jak člověk může získat tento dar, to jest být blíže svému Tvůrci, spasit svoji duši a jít v Království Boží, mít svůj dům připravený pro Něj po překonání pozemských stránek života na Zemi? Především tím, že je účasten v Tajnách Církve, jejím životě, dosahuje zbožštění, přijetí Božských energií a milosti v sobě, smiřuje se s Bohem. V podstatě do sebe načerpává Božské poslání.

Ó, Duchu Svatý, přijdiž k nám a dej, ať Tvůj jsme živý chrám!

Draží bratři a sestry!

Nechť se v našem každodenním pozemském životě uskutečňují úkoly – poslání milostí Boha nám daných.

PUTOVÁNÍ PO ČERNÉ HOŘE

Trapéza v Cetinjském monastýru

Částička Kříže a ruka Jana Křtitele v Cetinjském monastýru

Hlavní chrám monastýru Podmajne

Monastir Podmajne

Jistě mnozí znáte zábavní příběh o Asterixovi a Obelixovi. Poslední svobodná vesnička uprostřed Galie obsazené Římany. Ten příběh se skutečně stal. Ale domnělý Asterix se zřejmě jmenoval Michajlo a Obelix Dragomir. A nebylo to v Galii, ale stalo se to na Balkáně. V Černé Hoře, kde Černohorci poněkud nepochopitelně odolávali a odolali ohromné přesile všepohlcující turecké armády, která dobyla a obsadila celý Balkánský poloostrov. Kromě Černé Hory.

Píše o tom vладыka Kryštof ve své knize „Pravoslavný svět“ (r. 2000, s. 103):

„Roku 1483, tedy 24 let po pádu Srbska, obklíčili Turci zbylé srbské kmene, které pod vedením knížete Ivana Černojeviče ustoupily do skalnatých oblastí kolem Černé Hory, kde pokračovaly v odporu. Ivanův syn Georgij Černojevič opustil r. 1516 svou zemi, předav její řízení metropolitovi. Po následujících 335 let tak byla v této zemi státní moc teokratická. Metropolitové byli zároveň panovníky i vojevůdci a požívali ohromné autority v zemi. Černohorci se nikdy nesmířili s tureckou okupací a hrdině bojovali po celá staletí za svou politickou i náboženskou nezávislost. Dosahovali přitom značných úspěchů, jimiž prosluli zvláště tři metropolitové. Daniel (1697–1735) porazil r. 1712 Turky v čele dvanáctitisícového oddílu. V bitvě ztratil pouze 318 bojovníků, zatímco nepřátel padlo skoro 20 tisíc.“

Vedení touhou po poznání další ze studnic svatého Pravoslaví, vydali jsme se, dva pravoslavní věřící z Hory Svaté Kateřiny, s pomocí Boží na pouť. Směr jihovýchod. Srbsko a Černá Hora. Do země starých válečníků, kteří se v četných bojích za svobodu vždy drželi onoho hutského „Na množství nehleďte“. Přineslo jim to mnoho slávy, ale i mnoho utrpení a obětí.

Prvním naším velkým cílem byl cetinjský monastýr. Mnoho jsme o něm slyšeli a také jsme pochopitelně chtěli navštívit našeho rodáka poslušníka Václava, který dnes „na Cetinji“ žije. Z Tivatu, kam nás zavezl autobus, jsme dál putovali autostopem. Čekali jsme, že bude možné se domluvit, ale pravda je, že naše jazyky jsou od sebe přece jen vzdálené. Dorozumivacím řečí se stala nepřilíš elegantní hatmatilka, složená z hlavních evropských jazyků, ale šlo to. V družném hovoru, při němž jsme s naším dobrodincem probrali situaci našich pravoslavných církví, ekonomiku našich států, porovnali životní úroveň a platové podmínky obyvatelstva, jsme dorazili do Budvy, přímořského letoviska pod horami. Dobrodinec nás dovezl až na výpadovku na Cetinj, vyskočil z auta, sehnal

Svátek svatých apoštolů, průvod

další odvoz a s úsměvem popřál šťastnou cestu.

Jedna věc je jasná. Když jedete do hor po silnici zaříznuté do svahu se sklonem 70 stupňů, raději se nedívejte vpravo dolů. Jinak se jízda změní téměř v adrenalinový sport, při kterém vám žaludek může způsobit určité potíže.

Cetinj není příliš půvabné město. Je vlastně dosti nepěkné. Bezděčně zavzpomínáte na časy reálného socialismu. Když jsem tu vloni psal o betonu v řecké moderní architektuře, nelze napsat totéž nyní. Beton je tu také velmi oblíben, ale stejně jako u nás působí ohydně a nepěkně.

Náhle se před poutníkem objeví monastýr. Bez nadsázky – je jako perla. Opřeny o skalnatý masiv, obehnaný vysokou zdí, stranou všeho pozemského, a přece na zemi, pevně vrostlý do hory.

Cetinjská svatyně je vskutku pokladnicí Pravoslaví. V jejích zdech je uchovávána svatá ruka Jana Křtitele a část dřeva Kristova kříže. Patří sem ještě vzácná ikona přesvaté Bohorodice, zvaná Filermosa. Ta je bohužel stále

v ruce státu, resp. v ruce místního muzea, kde se nachází v jednom oddělení s mnoha běžnými světskými obrazy. Na zvláštní požádání nám pracovnice muzea umožnila vykonat modlitbu před touto pozoruhodnou ikonou. Sláva Bohu! To, že tato ikona, která patří Církvi, stále zůstává v mrtvém muzeu, je jen tichou připomínkou toho, že pravoslavní v Černé Hoře nemají zcela vyhráno. V chrámu monastýru se ješ-

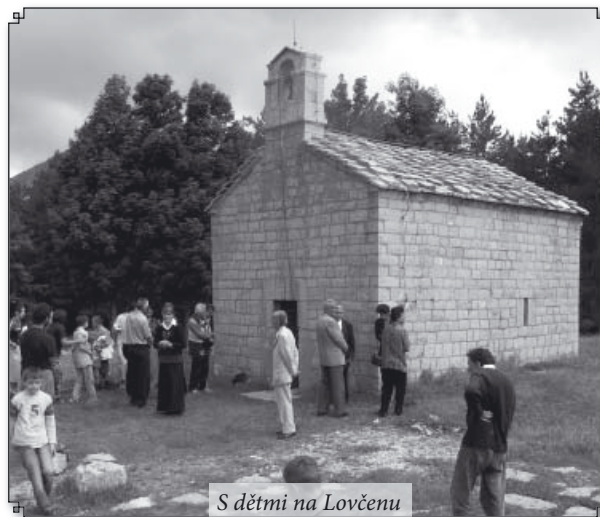
Svátek svatých apoštolů

Liturgie v monastýru Podmajne, vpravo o. Benedikt

chrám nám přinesl mnoho radosti.

Už se konečně musím zmínit o poslušníku Václavovi. Mladík z Prahy, jenž se rozhodl pro andělský život, žije na Cetinji více než tři roky a působí jakoby se tu narodil. Je tu prostě doma, stále kypící energií, s věčným úsměvem na tváři. V době naší pouti „drží poslušanije“ v kuchyni. Je půst, v trapeze jednoduché, a přesto velmi chutné pokrmy. Václav stále chodí a – přidejte si, přidejte si! Nejhůře odoláváme místním, úplně jiným než

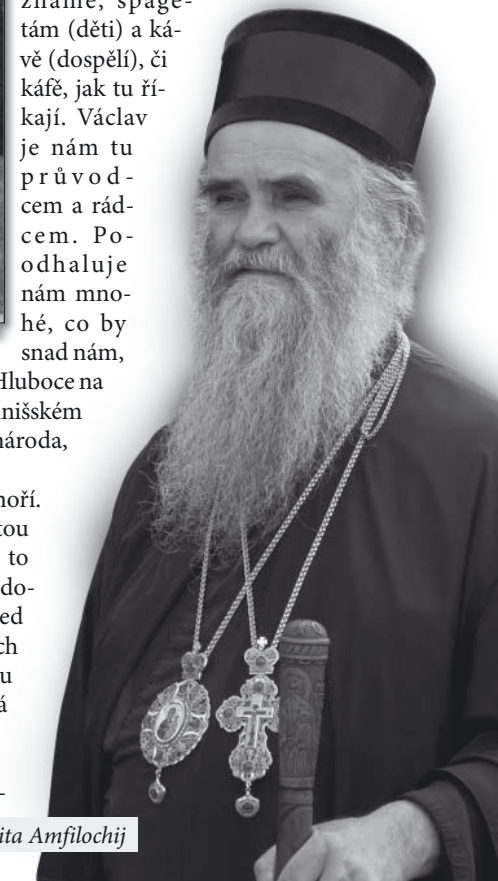
S dětmi na Lovčenu

známe, špage-tám (děti) a kávě (dospělí), či káfé, jak tu říkají. Václav je nám tu pr ů v o d c em a rád c em. Po odhaluje nám mnohé, co by snad nám,

nevědoucím, mohlo zůstat skryto či být nepochopeno. Hluboce na mě zapůsobilo jeho vyprávění o srbské duchovnosti, o mnišském životě i o historické, často mučednické cestě srbského národa, jehož jsou Černohorci nedílnou součástí.

V monastýru sídlí metropolie Černé Hory a Přímoří. Vzácně máme možnost setkat se s vladykou metropolitou Amfilochijem. Je usměvavý, ale i přesto je patrné – je to skutečná autorita. Teprve když se s ním setkáváme, uvědomuji si, že jsem ho už viděl na fotografiích z Kosova. Před lety tam sloužil přímo nad zkrvavenými těly zavražděných civilistů. Je mi jasné, že tady nic není jenom jako. Vše tu je dotažené až na hranu. Když už – tak teče opravdová krev. Mučednictví je reálné.

Den po svátku svatých Petra a Pavla vzal vладыka skupinu dětí a ve dvou dodávkách jsme s asistencí poli-

Metropolita Amfilochij

Před výstupem na Durmitoru

Blížíme se k ostrovu

Monastýr Moračnik z vrcholu ostrova

Monastýr Beška

cie vyjeli z Cetinje na nedalekou horu, dominantu okolí, Lovčen. Ve vladykově doprovodu mj. cestoval igumen cetinjského monastýru o. Luka a o. Kasian, Francouz a pravoslavný monach, který před lety přijal mnišství právě na Cetinji. Zvláště na otce igumena Luku budeme stále vzpomínat. Svou osobností si nás ihned získal. Konala se liturgie v malém skromném chrámu. Dívčí sbor zapěl překrásné byzantské nápěvy. Následovalo malé pohostění. Mládež vesele pobíhala kolem a jen tak mimochodem stále nabízela nějaké dobroty. Bylo to tak nějak prosté a zároveň krásné.

S pomocí Boží jsme navštívili monastýr Podmajne, jenž vede igumen Benedikt. Otec igumen mi připomíná typy dávných samurajů. Asi to dělá jeho vous a jakási zvláštní důstojnost, co z něj vyzařuje. Sotva znatelný úsměv a vlídné oči. Monastýr roste do krásy. Václav hovoří o otci Benediktovi jako o obnoviteli ženského mnišství na Přímoří. V monastýru čeká na bohoslužbu mnoho lidí a stále jich přibývá. V zástupu to zašumí, když hlava monastýru projde monastýrskou branou. Benedikt se vrací z pastýřské cesty. Lehkým úsměvem se pozdraví s lidmi, požehná nejbližším a ihned kráčí spolu s celých zástupem do chrámu. Než bohoslužba skončí, nad pláží Budvy zapadne slunce. Modlitby pokračují, zítra je svátek sv. Jana Křtitele.

Když už jsme byli v této zemi, chtěli jsme také vidět opravdové pasáky koz a ovcí. Tedy „ten pravý“ Balkán. Ale Václav říká, že v okolí Cetinje nic takového není k vidění. Museli bychom mnohem dál na sever. Jsme poněkud zklamáni a v duchu představu chundelatých stád opouštíme. Ale jednou nám náhodou padla do ruky pohlednice s krásnou fotografií z pohoří Durmitor. Dnes už víme, že se jedná o vyhlášenou lokalitu zapsanou na seznamu UNESCO. Už nebylo možné vá-

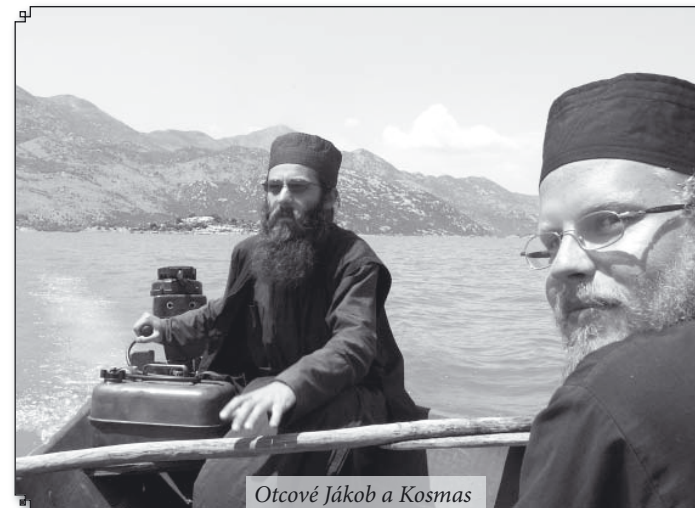
Jedna z poslušnic monastýru Beška

Poslušnice ostrovního monastýru Beška

na Žabljak, vzhůru na Durmitor!

Pomyslným vrcholem, zlatým hřebem a završením celé pouti, se stala návštěva monastýrů na Skadarských jezerech. Ve starých dobrých časech tu bývala rozvinutá komunita mnoha monastýrů spojená jedním typikem, tzv. jezerní bratrstvo. Dnes nacházíme jen stopy staré slávy, ale to neznamená, že by byla „skadarská“ na ústupu. Naopak. Kam pohlédnete, tam probíhá obnova a rozvoj monastýrského života. Monastýry rozeseté po ostrovech jezera znovuoživají do krásy. To ale není jen o rozjímání. Do ticha tu vrčí a rachotí míchačky, rukávy jsou vyhrnuté. Tvrdá práce v téměř nesnesitelném vedru mění prostou zedničinu v opravdový podvig. Pod rukama tu však vyrůstají pře-

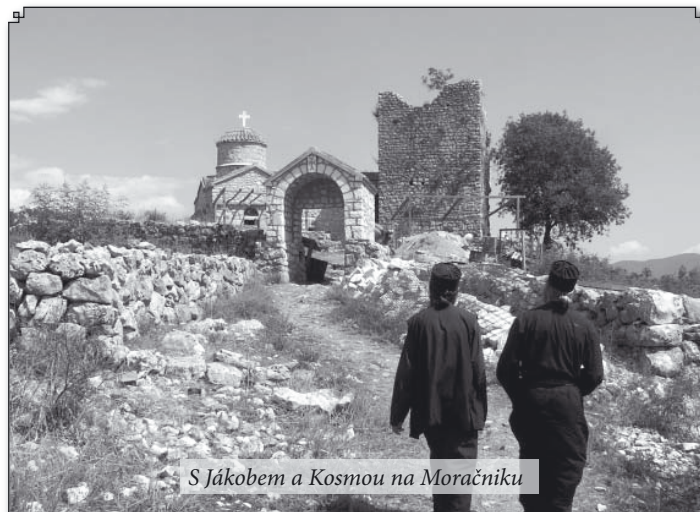
Otcové Jákob a Kosmas

krásné chrámy, příbytky monachů a monašek. Kéž Hospodin požehná toto nové jezerní bratrstvo!

Mohli bychom ještě dlouho vyprávět, a přece bychom neřekli vše. Tak tedy jen pár rad na cestu:

Doprava

Letadlo pravidelně létá na lince Praha – Podgorica nebo Praha – Tivat. Zpáteční letenku lze pořídit asi za 6 000 Kč. Popravdě – jeli jsme autobusem. Zpáteční jízdenku Praha – Ti-

S Jákobem a Kosmou na Moračniku

vat můžete mít zhruba za 2.500 Kč, cesta trvá asi 24 hodin. Doporučit lze cestovní kancelář VÍTKOVICETOURS.

Rychle jsme projeli útulné Rakousko, mihli se Slovinskem a dorazili do Chorvatska. To je, jak známo, cílem většiny českých turistů mířících každoročně do bývalé Jugoslávie. Cestou průběžně vystupuje většina cestujících na Makarské riviéře, takže pak putujete téměř prázdným autobusem až dál do Černé Hory.

Autostop

Autostop je zde dobře fungující způsob dopravy. Možná jste zvyklí stopovat s ohledem na možnosti zastavení. Zapomeňte na to. Jakmile se Černohorec rozhodne vám zastavit, učiní tak klidně uprostřed frekventované křižovatky, v místě, kde silnice prudce zatáčí a třeba příkře stoupá vzhůru. Čili hledat nějaké ty příhodné rovinky je ztráta času a znevýhodnění vlastního postavení vůči těm, kteří „nepochopitelně“ stojí uprostřed křižovatky... Ve voze je dobré „dát řeč“. Černohorec bude rád, když zjistí, že veze Čecha (mají nás docela rádi), natož pravoslavného (počáteční údiv vystrídá nefalšované nadšení). Pak nejenže vás zaveze do daného města (místa), ale dá si práci, sjede ze silnice a na zvolené místo vás zaveze rovnou. Nepravoslavné čtenáře varují před zneužitím, rozhovor se velmi pravděpodobně může cestou změnit ve fundovaný teologicko-historický dialog.

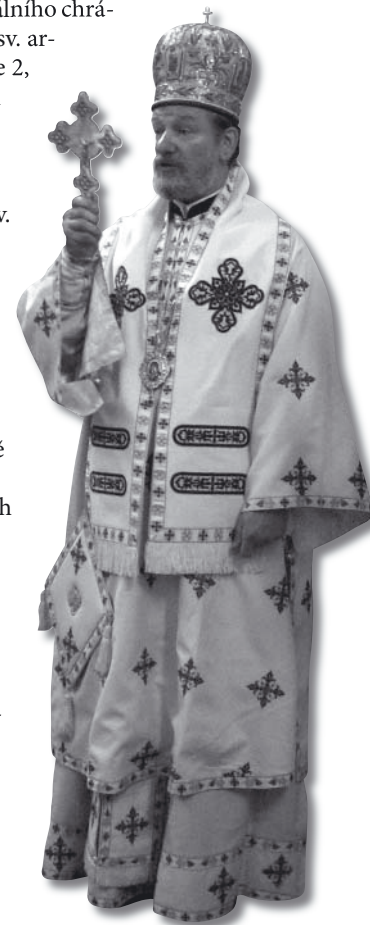
Také si lze v praxi ověřit, jak Černohorci stále nesmírně ctí rodinu. Budete-li něco povídat o své rodině, jejich nadšení bude úměrné počtu vašich dětí. Tři – to už znamená přímo gejzíry nadšení a zemní poklony, jaké vám jen řidič za jízdy může vzdát. A to zcela bez ohledu na to, jedete-li právě v otrískaném golfu nebo v posledním modelu luxusního mercedesu.

Jakousi šťastnou tečkou tohoto vyprávění už může být jen zpráva o tom, že náš drahý průvodce poslušník Václav je dnes již postříženým otcem Kosmou, v čest sv. apoštolům rovného mučedníka Kosmy Etolského. Sláva Bohu! A díky Černohorci! Brzy na shledanou! **Boris**

Z PROGRAMU ARCIBISKUPA KRYŠTOFA NA MĚSÍC ZÁŘÍ A ŘÍJEN 2005

Vladyka s pomocí Boží zamýšlí:

- 12. – 19. 9. účastnit se ve Fanaru (Istanbul) přípravy Všepravoslavné konference o dialogu s římskokatolickou církví.
- 21. 9. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3. (v 9.00 hod.)
- 24. 9. setkat se s novým ministrem kultury panem Vítězslavem Jandákem a dalšími představiteli církvi v Nostickém paláci. (v 11.00 hod.)
- 25. 9. sloužit sv. archijerejskou liturgií v kapli Narození přesvaté Bohorodice v Oboře na Tachovsku. (v 10.00 hod.)
- 26. 9. zahájit nový akademický rok na Pravoslavné bohoslovecké fakultě PU v Prešově. (7.00 hod.)
- 27. 9. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu Zvěstování přesv. Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2. (v 10.00 hod.)
- 28. 9. v den 70. výročí posvěcení pražského katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje sloužit slavnostní sv. archijerejskou liturgií v Resslově ul. 9a v Praze 2, (v 9.30 hod.) modlit se spolu s duchovními akathist ke sv. kněžně české Ludmile u jejich ostatků v basilice sv. Jiří na Pražském hradě. (v 15.00 hod.)
- 29. 9. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu sv. Jiří (Georgije) na Velvyslanectví Ruské federace v Praze 6. (v 10.00 hod.)
- 30. 9. v čest sv. Sofie, Věry, Naděždy a Ljubov sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přesv. Bohorodice Na Olšanech v Praze 3. (9.00 hod.)
- 1. 10. sloužit sv. liturgií v řeckém jazyce v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2. (v 9.30 hod.)
- 2. 10. sloužit v chrámu sv. Václava v Litoměřicích sv. archijerejskou liturgií. (10.00 hod.)
- 4. 10. účastnit se zasedání posvátného synodu v Prešově. (v 10.00 hod.)
- 5.–8.10. účastnit se konference Dialog civilizací na ostrově Rhodos v Řecku.
- 9. 10. sloužit sv. archijerejskou liturgií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje na Resslově ul. 9a v Praze 2. (v 9.30 hod.)
- 13.–21.10. vést duchovní pouť do Svaté země.
- 22. 10. sloužit sv. archijerejskou liturgií ve skitu sv. Nikolaje na hoře Aberg (Dubská hora) u Karlových Varů. (v 10.00 hod.)

ROZHOVOR S JEROMONACHEM JOVANEM

duchovním elitní výsadkové jednotky srbské armády

■ **Otče Jovane, prosím, rádi bychom blíž poznali Vaši službu, službu duchovního vojenské jednotky.**

Je tradicí srbské armády, že kněz doprovází srbského vojáka. Pomáhá mu především uchovat v sobě Boží obraz v oné tragické situaci, ve které se nachází. Tragické proto, že voják vybírá mezi dvěma Božími příkázáními. Jedno zní: „Nezabiješ“ a druhé: „Nemá větší lásky než ten, který položí život za bližního svého.“

Voják je v situaci, kdy jedno příkázání splní a druhé poruší.

A to je tragické. Kněz je tu proto, aby mu ukázal, že tato volba je pozhnaná. Staré národní přísloví říká: „Lepší je ztratit hlavu, než svou duši.“

Srbskému vojákovu vlastní krást, vlastní krást, mučit ženy a děti.

V budování morálního profilu našeho vojáka křesťana má velmi důležitou úlohu kněz. A kněz nemá jen kázat Slovo Boží, protože srbský národ od kněze očekává, že bude s vojáky přímo na místě. V zákopech. Proto jsou naši kněží vždy tam, kudy jde i voják. V době I. sv. války prošli s vojskem celou Albánií. Snášeli námahu i hlad i smrt. Jedním z nich, jenž prošel s vojskem tuto celou cestu, byl vladyka Platon Jovanovič. V roce 1941 byl zabit pro svou víru chorvatskými ustašovci. Dnes ho pravoslavná církev oslavuje jako svatého mučedníka. Je nám vzorem vojenského kněze.

V roce 1945, když přišli komunisté k moci, službu vojenského duchovního zrušili. Usilovali o to, aby byla u vojska víra v Krista nahrazena vírou ve vůdce. Vůdce ale nemůže být morálním vzorem.

Válka v devadesátých letech byla první postkomunistickou válkou, v níž bojovali lidé, kte-

rým byla padesát let duše ničena. Například v srbské literatuře se motiv pomsty objevuje až s komunistickou literaturou 2. sv. války.

Na druhou stranu elitní jednotky armády představují obraz duše národa. V těchto jednotkách jsou ve službě nejlepší výhonky národa, aby za něj položili život. Jdou ti, kteří jsou k takové oběti nejlépe připraveni. Mohli bychom dokonce říci, že v určitém smyslu jsou jako monaši. Jsou zcela zasvěcení své službě.

Srbská vojska začala jako první s návratem duchovních k jednotkám. Jsem si jist, že

by hrůzy války v Bosně byly mnohem větší, kdyby srbsští vojáci v Bosně hned neotevřeli dveře církvi.

Červený baret 63. brigády

V Srbsku již tento proces také nastal, ale já jsem prvním knězem, jenž je takto začleněn do armádní jednotky. Patřím k 63. výsadkové brigádě, což je speciální jednotka naší armády.

■ **Co pro vás osobně jako pro kněze znamená život mezi vojáky?**

Život s vojáky 63. brigády je jedním z mých nehlubších duchovních zážitků. Mohu říci, že vedle služby mnišské a kněžské mne nejvíce těší červený baret 63. výsadkové brigády. Výsadkáři jsou lidé, kteří vědí, co je život a smrt mnohem lépe, než my. Vědí to stejně dobře jako největší asketové. Proto jim není nutné moc kázat. Je nutno je dobře poslouchat. Řeknou vám vše, co je potřeba. Co je třeba jim dát, je pozornost, láska, a ne slova. Začali si mě vážit, ale až poté, co jsem prošel výsadkovým výcvikem. Stal jsem se jedním z nich a získal jejich plnou důvěru. Zřejmě to platí pro všechny podobné jednotky, ale zvláště je to typické pro srbskou mentalitu. Čím více času s nimi v letounu trávím, tím je vzájemná láska a porozumění větší. Myslím, že

právě na tomto se mohou budovat vztahy mezi církví a armádou.

■ **Někteří odpůrci svatých tradic, zvláště sekty, namítají, že křesťan vůbec nemůže vzít zbraň do ruky.**

Kdyby svět závisel jen na nás, mohli bychom o tom mluvit. Ale celá historie našeho křesťanského národa, tím myslím pravoslavný lid bez ohledu na národnost, svědčí o opaku. Pravoslavní vždy trpěli jeden za druhého a sdíleli osud svého národa.

Jiný je úkol mnichů, kteří by neměli své ruce potřísnit krví. O tom se hovoří v Tarkovského filmu „Andrej Rublev“.

Je tam jedna otřesná scéna, kde je mnich postaven do situace, v níž volí, zda zachránit život, ale porušit Boží příkázání. My, pravoslavní, máme povinnost modlit se k Bohu, aby nedošlo k válce. Jsme povinni milovat Krista více než svůj národ, protože jinak se stáváme modloslužebníky. Ale jsme povinni milovat svůj národ. Je děsivý příběh o tom, jak sv. Nikolaj Japonský poželhal nově obráceným pravoslavným Japoncům, aby se modlili za vítězství svého národa v rusko-japonské válce, i když je to strašné. Jeden pravoslavný bojovník je s druhým. Stejně tak se to dnes děje ve Svaté zemi. Často je na jedné straně pravoslavný Arab a na druhé straně fronty je pravoslavný Izraelec původem z Ruska.. My, pravoslavní, právě to vidíme jako současnou tragédii Izraele. Dnes sloužím v Jeruzalémě a vídám, jak iz-

raelský voják se zbraní stojí na liturgii a přijímá. Stejně je to i na druhé straně. Z toho mne dnes bolí srdce.

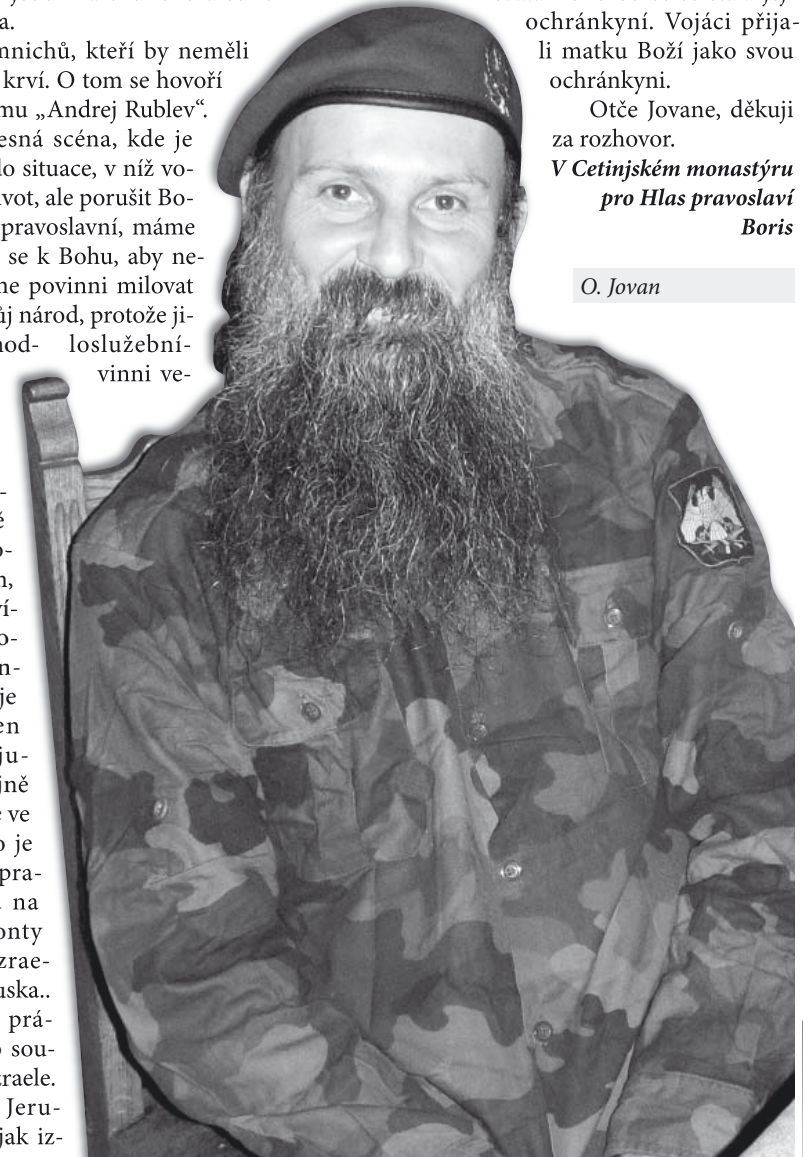
■ **Řekněte nám, prosím, pár slov o 63. výsadkové brigádě.**

Naše brigáda byla založena britskými výsadkáři 14. října 1944 v Bari v Itálii. Jak víte, je to den Pokrovu přesvaté Bohorodice. Před třemi lety začala brigáda tento svátek slavit a přesvatá Bohorodice se stala její ochránkyní. Vojáci přijali matku Boží jako svou ochránkyni.

Otče Jovane, děkuji za rozhovor.

V Cetinjském monastýru pro Hlas pravoslaví Boris

O. Jovan

MILÍŘE

Oslava chrámového svátku sv. apoštolů Petra a Pavla, kterou letos připravili věřící společně s duchovním správcem Eugenem Bakošem,

Otec Vladimír Kulakov
vyznamenáván duchovním mečem

proběhla v neděli 10. července ve znamení 50. narozenin sestry Marie Kičinkové, jež je poklad-

Nechte malých přijít ke mně

ní rady starších a vede chrámový zpěv. K jejímu významnému životnímu jubileu jí osobně poblahopřál vладыka Kryštof, arcibiskup pražský a českých zemí, společně s ostatními duchovními a věřícími z Tachovska.

Po ukončení slavnostního procesí kolem chrámu, se čtyřmi evangelními čteními, posvětil vладыka Kryštof před chrámem nově zrekonstruovaný dřevěný kříž. Poděkoval br. Vasilovi a Václavovi Lendělovým za čas a obětavou práci ve prospěch pravoslaví a větší slávy Boží.

–jh–

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ

Již 105. výročí položení základního kamene chrámu sv. Vladimíra si v neděli 17. července připomněli pravoslavní věřící v čele se svým duchovním otcem Josefem Hauzarem při slavnostní archijerejské liturgii, kterou s společně s dalšími duchovními západočeského protopresbyterátu vykonal arcibiskup Kryštof.

Vzácného hosta uvítal před chrámem starosta města PhDr. Luděk Nosek, jenž se s vладыkou Kryštofem krátce pozdravil. Starosta církevní obce br. Vladimír Tatarinov pozdravil vладыku staroslověnským způsobem – chlebem a solí, a duchovní správce s křížem a prosbou o archijerejské požehnání.

Po svatě liturgii

Bohoslužeb se v plném chrámu účastnili kromě starosty města Mariánské Lázně četní hosté z domova i zahraničí a rovněž děti z letního soustředění v nedalekém Těšově pod vedením mátušky Kateřiny Mastíkové. Chrámový pěvecký sbor pod vedením br. Pavla Urbana podal velice nadprůměrný výkon, kterým výrazně umocnil vznešenou duchovní atmosféru slavnostní liturgie.

Během slavnostní tabule v restauraci Lunapark ještě proběhlo několik zdravic jednotlivých hostů. Za sudetoněmecké sdružení „Ackermann Gemeinde“ z řezenské diecéze pozdravil vладыku Kryštofa a všechny přítomné jeho představitel Karl Ritzke, gymnaziální profesor, obdivovatel řeckého pravoslaví, a za řezenskou univerzitu pronesl krátký pozdrav profesor Bernard Dick.

Čas rychle plynul, a tak se najednou přiblížila chvíle rozloučení. Když vладыka arcibis-

JAK ŽIJEME

Vладыka Kryštof a otec Josef

kup a duchovní otcové odjízděli, kdosi zezadu poznámenal: „Za roka se opět uvidíme, dá-li Bůh!“

–jh–

TĚŠOV

V poslední prázdninový podvečer se sešli duchovní západočeského protoprebyterátu pod vedením vладыky arcibiskupa Kryštofa a protojereje Jana Křivky v Těšově, aby zde prodiskutovali budoucnost rodičího se monastýru a některé technické otázky týkající se inventáře, určení odpovědných osob a provozu a údržby budov.

Účastníci dospěli k závěru, že mimo prázdninové období by se o Těšov mohly starat sestry z vilémovského monastýru, který by se pro ně stal skytem. Tak by i v zimním období bylo o budovy řádně postaráno.

Hlavní náplní setkání však bylo naplánování letních prázdninových aktivit na rok 2006 s dostatečným předstihem, tak, aby se jednak mohli připravit organizátoři a duchovní a současně, aby se i rodiče dříve dozvěděli o aktivitách své církve, o možnosti poslat své děti do církevního společenství věřících lidí pod ve-

dením zkušené pracovnice mátušky Kateřiny Mastíkové z Aše. V diskuzi sdělila, že letošní náklady na pobyt jednoho účastníka na jeden den činily cca 150 Kč, avšak kromě dopravy, jež zatím byla většinou hrazena ze sponzorských darů, bez kterých by děti nemohly nikam vycestovat.

Jednotlivé turnusy byly naplánovány takto:

2. – 12. 7. 2006 tzv. pražský turnus

16. – 28. 7. 2006 1. západočeský turnus (Aš, Rovná, Sokolov)

30. 7. – 11. 8. 2006 2. západočeský turnus (Lesná, M. Lázně, Milíře, Tachov)

Zbytek prázdnin, počínaje 13. srpnem, je poskytnut zájemcům z Moravy a Slovenska.

–jh–

SVÁTEK V SOKOLOVĚ

Dne 7. července navštívil naši farnost v Sokolově Jeho Vysokopřeosvícenost vладыka Kryštof, arcibiskup pražský a českých zemí s doprovodem dětí, které byly na Letním setkání v Těšově. Vладыka Kryštof si ve svém náročném programu našel čas pobýt s dětmi na setkání a učít je lásce k Bohu a bližním.

V Sokolově, jak je již zvykem na svátek Narození Předchůdce Páně – sv. Jana Křtitele, proběhla duchovní obnova, při níž děti přistoupily ke sv. přijímání Těla a Krve našeho Spasitele Ježíše Krista. Slavení tohoto svátku se zúčastnili také duchovní otcové – o. Josef z Mariánských Lázní, o. Milan z Tachova a o. jeromonach Onufrij ze Pstruží u Ostrova nad Ohří, kteří přijeli i se svými věřícími, a tak umocnili naši slavnost.

Na Letním setkání dětí, které s velkou obětavostí již několik let organizuje mátuška Kateřina Mastíková z Aše, vypomáhali nepostradatelné pomocnice z vilémovského monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice – matka Ludmila a sestra Vasilica. Vладыka Kryštof s nimi a ještě s dalšími pomocníky, se kterými letní dětská setkání pořádá, připravil program bohatý jak duchovně, tak i různými výlety. Letos se prvního turnusu setkání účastnily děti z Prahy a okolí a také z Aše.

Sokolovský duchovní správce o. Vladimír připravil pro všechny mimo modlitebního setkání v chrámu Nejsvětější Trojice, kde spolu s naším vладыkou a dalšími duchovními sloužili

archijerejskou sv. liturgií, slavnostní oběd, spojený pro děti s výletem. Také jsme vzpomněli vladykových narozenin, které měl na konci června, a popřáli jsme mu mnoho Božího požehnání v jeho pastýřské službě.

Musím znovu připomenout obětavost mátušky Kateřiny při pořádání dětských setkání jak v Těšově, tak v Aši, zejména její lásku a trpělivost, s jakou se dětem věnuje. Za všechno jí patří naše velké poděkování.

Všem, kteří pomohli při organizaci naší slavnosti, touto cestou rovněž velmi děkuji. Všichni jsme si odnesli mnoho duchovních zážitků.

*prot. Mgr. Vladimír Kulakov,
duchovní správce*

SLAVNOST V KROMĚŘÍŽI

V Kroměříži na Slovanském náměstí se konalo dne 5. července v pravoslavném chrámu svatých Cyrila a Metoděje slavnostní a důstojné shromáždění.

Zde se pravoslavní křesťané se svými duchovními otci – arcibiskupem pražským a českých zemí Kryštofem, biskupem olomoucko-brněnským Simeonem a také s řeckým archimandritou Pantělejmonem, a ostatními kněžími modlili k Bohu a při svaté liturgii děkovali s křesťanskou radostí za dar příchodu a díla svatých bratří Konstantina-Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu.

Za lidového zpěvu velehradského hymnu „Bože, cos ráčil“ přichází do chrámu ctihodný arcibiskup pražský a českých zemí Kryštof, biskup olomoucko-brněnský Simeon, vzácný host archimandrita Pantělejmon a ostatní důstojní otcové a kněží, uklání se před ikonostasem, aby pak sloužili svatou liturgií, doprovázenou staroslověnským liturgickým zpěvem archijerejského sboru.

Po završení svaté liturgie se ujal slova arcibiskup pražský a českých zemí vladyka Kryštof. Seznámil věřící se životem a dílem svatých bratří Cyrila a Metoděje.

Uvedl, že svatý kníže Rostislav, který se ujal vlády na Velké Moravě r. 846, si uvědomil potřebu křesťanství ve své zemi. Proto požádal r. 862 o misionáře v Cařihradu. Stalo se tak po neúspěšné žádosti o pravé učitele víry u římského papeže.

Svatí bratři vysláni byzantským císařem Michalem III. v roce 863 byli velmi vzdělání, proto se ujali křesťanské mise, neboť již měli misionářskou zkušenost. Sestavili slovanské písmo „hlaholici“ a přeložili do slovanského jazyka Bibli, liturgii sv. Jana Zlatoustého a sv. Basila Velikého. Jejich dílo mělo veliký význam a podporu panovníka sv. Rostislava, jenž si přál, aby slovanskému lidu bylo hlášáno slova Boží jazykem srozumitelným – slovanským.

Závěrem proslovu posvětil novou ikonu sv. Cyrila a Metoděje a za účasti důstojných otců, kněží a lidu, jsoucích průvodem kolem vnější části chrámu, posvětil jeho nově opravenou fasádu. Obřad svěcení byl doprovázen děkovnou modlitbou a zpěvem důstojných otců, kněží i věřících.

V závěrečném projevu poděkoval arcibiskup pražský a českých zemí Kryštof otci Cristianovi za organizování realizace oprav chrámu v minulých letech. Zvláště pak poděkoval otci Ondřejovi za dovršení úprav chrámu a také obnovení fasády jeho vnější strany do dnešní podoby. Chrám se tak stal důstojnou ozdobou okolí, jakož i důstojným příbytkem pro hlásání slova Božího při svaté liturgii.

Zakončením slavnostního shromáždění bylo požehnání všem účastníkům s přáním všeho dobrého a poděkováním za účast. Věřící pak přistupovali k otci arcibiskupovi, aby políbili svatý kříž a přijali na památku malý posvěcený křížek z olivového dřeva ze Svaté hory Athos v Řecku.

Tak jsem si to zapamatovala a sepsala já, Marie, pomazaná svatým myrem dne 8. 5. 2005 v Kroměříži v chrámu svatých Cyrila a Metoděje otcem Ondřejem.

Marie Zoupalová, Kroměříž

SVATOJÁNSKÉ SETKÁNÍ VE VILÉMOVĚ

Od pozdního odpoledne 24. 6. do neděle 26. 6. 2005 probíhalo v Gorazdově cyrilometodějském duchovním středisku monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice ve Vilémově u Litovle Svatojánské setkání. V pátek jsme se ubytovávali podle předem připraveného pořádku. Na program měla být beseda kolem ohně ve škole sv. Kosmy, ale nekonala se, protože arcibiskup Kryštof i episkop Simeon nepřijeli.

V sobotu, když vladykové dorazili, se uskutečnila velice zajímavá přednáška na téma křtu. Vladyka Simeon nám vyprávěl o křestní praxi v církvi a precizně podaný výklad vyšperkoval humorným příběhem o křtu v řece Jihlavě za nízkého stavu vody, kdy hledali nějakou tůňku, kde by se dal křtěnec ponořovat. Ale všude bylo málo vody, tak mu trošku natloukli záda. Křest se však zdařil a křtěnec byl nesmírně potěšen, že se mu dostalo křtu podle pravidel.

Vladyka Kryštof vyprávěl o křestní obnově. Jelikož mezi námi byli také jinověrní, vysvětlil rozdíly mezi křestní praxí pravoslavnou a jinověrnou – u latiniků a evangeliků; a také, kdy pravoslavná církev uznává jejich křest. Jeho vyprávění bylo poutavé a podané tak, že i laici mu mohli snadno porozumět.

Kdo nikdy nebyl ve Svaté zemi a neviděl řeku Jordán, si jistě se zájmem vyslechl přednášku matky Ludmily o tom, jaká jsou v dnešních časech místa, která se vztahují k biblickým a novozákonním vyprávěním.

Diskuze se protáhla až do oběda a pokračovala večer, kdy jsme byli příjemně překvapeni, jelikož nám mimo program otec děkan připravoval na ohni opečené ryby. Vladyka Kryštof o nich hovořil hanácky, a já jsem dobře neslyšel, a tak jsem byl zvědavý, co nám vlastně otec děkan nachystal. Ale po diskuzi, když už byly ryby upečené, právě začalo pršet – přišla bouřka. I v dešti jsme se přesunuli do školy sv. Kosmy, kde na nás pochoutka čekala. Jedna sestra měla kytaru a zazpívala nám pěkné trampské písničky.

PRAVOSLAVNÝ TÁBOR PRO RODIČE S DĚTMI V BRANDOVĚ

Na začátku srpna se v lesích nedaleko Brandova v Krušných horách uskutečnil péčí br. Borise a o. Patrika Ludvíka O. ročník pravoslavného tábora pro rodiče a děti se zaměřením na vojenství a vojenské činnosti. Zúčastnilo se jej zhruba 15 dospělých a dětí. Běžný tábornický režim založený na přípravě pokrmů na ohni a spaní ve vojenském stanu doplnily pravidelné ranní a večerní modlitby a bojové hry. Vrcholem akce byla bezesporu předváděcí návštěva vojáků Brigády rychlé reakce ze Žatce. Přijelo sedm profesioná-

Samozřejmě jsme se účastnili všech bohoslužeb, jak jsme je měli v programu. V sobotu nám vladyka Simeon vysvětlil při promluvě na večerní, kdy a proč se tato bohoslužba slouží. Byla při ní litanie a monašky zpívaly česky a také rumunsky.

V neděli byla svatá archijerejská liturgie. Sloužil vladyka Kryštof s vladykou Simeonem a s nimi spolumloužili všichni přítomní kněží a diáconi. Přišli i lidé z Vilémova a okolí, takže chrám byl plný. Poprvé jsem zažil hromadnou zpověď a také ji využil. Byla proto, že tolik lidí by nestačili zřejmě dva kněží vyzpovídat, aniž by to narušovalo průběh slavnostní liturgie.

Za krásné chvíle, jež jsme tu prožili, chci poděkovat všem monaškám s jejich představnou matkou igumenou Alexií a vladykům za to, že si na nás udělali čas, a všem zúčastněným, že jsme prožívali společenství v lásce, Božím míru a opravdovém přátelství.

Osobně mne velmi potěšilo seznámení a povyprávění si s paní Olgou z Říma. I když nevím, jak ona pochopila moji poznámku o poustevnících a proč nemohou být poustevnice ženy. Při loučení jsem k jedné monašce pronesl požehnání (myslím, jak jsem byl plný blahodati z toho setkání) po mnišsku, i když nemám pravoslavnou chirotonii a jsem takový skoropoustevník ve světě. Ale snad Pán vyslyší i moji prosbu za ně a duchovně bude monastýr rozkvétat jak růže kolem chrámu v něm a neuvadat.

František Ráček, Klobouky u Brna

Malí specialisté

lů a pár desítek metrů od státní hranice (což sami nepředpokládali) předvedli kromě nejmodernější vojenské výstroje a výzbroje také bojové umění musado, jež zaujalo především

Tati dívej...

Ukázka výstroje a výzbroje

Soutěž o nejlepší maskování

Naše děti s tzv padesátosmičkou

Jedna dýmovnice za druhou

Nový typ líčení

Po večerní modlitbě

mladé chlapce. Ohňostroj světlic a oblaka barveného dýmu z dýmovnic pročísla palba ze samopalu, čehož se zúčastnily děti nad 5 let s velkým nadšením. Ve střelbě ze vzduchovky si zasoutěžily dokonce i mátušky. Vojáci zapůsobili na osádku tábora vstřícností a kamarádkým duchem.

Zároveň se seznámili s mírumilovným a patriotickým rázem sv. pravoslavlí. Bohužel, tábor skončil předčasně, ale o nezdaru nikdo nehovořil.

Rád bych na tomto místě poděkoval organizátorům celé akce a pevně věřím, že se dočkáme i 1. ročníku. *jer. Antonij Drda*

PŘEŽITÍ 2005

S pomocí Boží se první týden v srpnu tohoto roku konal tábor pro pravoslavné děti v krušňohorských lesích v okolí obce Brandov.

Jedná se o tábor se zvláštním zaměřením na vojenskou tematiku a spolupráci pravoslavné církve a armády. Je tedy určen všem pravoslavným dětem, zvláště všem pravoslavným klukům, kteří se zajímají o armádu, vojenství, dobrodružství a pobyt v přírodě.

V tomto roce šlo o tzv. nultý ročník, tedy ročník přípravný. Naše akce byla záměrně minimálně propagována, hlavně z důvodů technického zabezpečení. I tak se nás sešlo téměř dvacet, což je optimální počet.

Sláva Bohu, náš hlavní program se podařilo naplnit, i když počasí tomu příliš nepříjalo. Pravidelně byly konány společné modlitby. Zlatým hřebem byla návštěva vojáků Brigády rychlé reakce ze žatecké posádky. Předvedli nám ukázkou v armádě praktikovaného bojového umění Musado, přivezli velké množství pěchotních zbraní a předvedli, jak vypadá současná výstroj a výzbroj elitní jednotky naší armády. Veškerý materiál si děti mohly podrobně prohlédnout. Odvážní zájemci si dokonce mohli vystřílet ze samopalu tzv. slepou municí.

Duchovně se o nás starali o. Patrik z Lanškrouna a o. Antonij z Rumburka. Oběma srdečně děkujeme a těšíme se, že se opět setkáme příští rok. *-b-*

VZPOMÍNKA NA OTCE ALEXIJE

V sobotu 23. července se ve východoslovenských Čabinách sešli duchovní i věřící, aby si modlitebně připomněli památku před rokem zesnulého jeromonacha Alexije (Michaila Olexy), bratra monastýru svatého Gorazda ve Hrubé Vrbce.

Vzpomínáme na otce Alexije, na jeho pokoru a mnišskou poslušnost vůči ostatním, o mnoho let mladším bratrům, na jeho pracovitost, ve které neustával ani ke konci života, když zápasil se zákeřnou a velmi bolestivou nemocí, a kterou předčil mladé a zdravé. Vzpomínáme i na jeho blažené zesnutí, kdy krátce před tím, než odevzdal svou duši Hospodinu, přijal svatou Eucharistii a přitiskl si ke hrudi svůj kněžský kříž. Rok poté, co nás otec Alexij opustil, cítíme, že našemu monastýru velmi chybí starší bratr. Otec Alexij byl okrasou naší komunity.

Věčná památka otci Alexijovi!

igumen Jáchym s bratrstvem

Panychida

Na fotografii je otec Alexij společně s otcem schiarchimandritou Kyrilem (Pospišilem), začátek roku 2003.

CHRÁMOVÝ SVÁTEK V ROKYCANĚCH

Oslavu našeho chrámu Svaté Trojice jsme v Rokycanech připravili na „Třetí den přesvaté Trojice“, tj. v úterý 21. června. Svatou archierejskou liturgií sloužil arcibiskup pražský a českých zemí vладыka Kryštof, pozvání přijal také o. Jan Polanský z Plzně, o. Vasil Stojka z Prahy, dále o. Milan Horvát z Tachova a o. jeromonach Onufrij s monaškami. V doprovodu přijela i matka igumena Nektarie z Karlových Varů. Chrám byl zaplněn místními i několika poutníky a nechyběli ani hosté. Během bohoslužby zazněla mimo češtiny také staroslověnština, romština a rumunština. Na závěr bylo vyjádřeno poděkování všem dobrodincům našeho chrámu a posvátný synod naší místní církve udělil prostřednictvím vладыky arcibiskupa Kryštofa sestře Naděždě Kostelecké a její rodině řád sv. apoštolů rovných Cyrila a Metoděje. Díky mnohaleté osobní obětavosti sestry Naděždy a její rodiny se nyní mohou pravoslavní v Rokycanech nejen modlit ve svém chrámu, ale také ho i vlastnit. Duchovnímu správci poté předal vладыka arcibiskup dar – krásné řecké roucho – a udělil přítomným své požehnání.

Po slavnostní bohoslužbě a upřímném poděkování bylo připraveno pro všechny účastníky chrámového svátku pohoštění a mnozí spolu zůstali v přátelském rozhovoru do pozdního odpoledne.

Sláva trojjedinému Bohu a poděkování všem věrným pravoslavným duším.

o. David Dudáš, duchovní správce

OPAVA

Dne 20. dubna 2005 jsme se rozloučili se sestrou Marií Zablockou. Pocházela z Ukrajiny, v roce 1937 se provdala za Josefa Zablockého, původem volyňského Čecha. Narodily se jim dcery – Alžběta a Irena. Po repatriaci v roce 1947 se přestěhovali do Opavy. Sestra Marie měla dva bratry, jeden z nich byl vězněn 15 let v gulagu na Sibiři. Druhý její bratr byl pravoslavným knězem, odešel s rodinou do USA. Sestra Marie zorganizovala setkání s bratry po více než třiceti letech v Opavě. Se svým manželem Josefem byli oba aktivními členy pravoslavné obce v Opavě. Čest její památce! *J. Schotli*

Z HRUBÉ VRBKY

Ve dnech 2–3. září jsme v monastýru sv. mučedníka Gorazda v Hrubé Vrbce prožili krásné a Bohem požehnané dny. V pátek nás navštívil vладыka Kryštof, arcibiskup pražský a českých zemí, aby se společně s bratry z monastýru a s poutníky pomodlil malou večerní a sám pak sloužil panychidu za oběti heydrichiády (viz fotografie). Ve svém slově vладыka vzpomnul na události ze života mučedníka a také vyzdvihl význam našeho monastýru, jakožto jednoho z hlavních center pravoslaví v naší zemi.

V pozdních večerních hodinách se začalo celonoční bdění před svátkem sv. mučedníka Gorazda, na němž k věřícím promluvil jerej Jan Baudiš. Otec Jan mimo jiné hovořil o tom, že svatý mučedník nejenže zemřel mučednickou smrtí, ale celý jeho život byl mučednictvím, tedy vlastně přípravou na smrt, kterou si ho Hospodin k Sobě povolal.

V sobotu chrámový sbor z brněnské katedrály pod vedením bratra Jaroslava Černockého zazpíval akathist ke světcu a poté

prekrásným zpěvem zkrášlil archierejskou liturgií, již vedl vладыka Simeon, biskup olomoucko-brněnský (viz fotografie). Vладыka ve svém procítěném slově po čtení z evangelia hovořil o světcu jako o dobrém pastýři. Po božské liturgii se všichni poutníci sešli u jednoho stolu, aby se i v odpoledních hodinách mohli s ostatními podělit o radost z velkého svátku naší místní církve.

Mnoho pravoslavných poutních míst v naší zemi nemáme, místo narození svatého novomučedníka biskupa Gorazda v Hrubé Vrbce je díky zbudovanému monastýru snad jediným poutním místem, které patří naší církvi a v němž se každoročně můžeme společně setkat, pomodlit se a mít v něm potřebné zázemí. O to více je udivující a bolestné, že letos na náš svátek přijelo pouze osm kněží, přestože se konal v sobotu. Dejž Bůh, abychom se v příštích letech v monastýru sešli ve větším počtu, aby po tom duchovní i věřící více toužili.

Děkujeme vладыkům, otcům i všem věřícím, kteří vykonali pouť na místo posvěcené narozením i dětstvím našeho jediného novo-

dobého světce. Svatý novomučedníku, otče náš Gorazde, pros Boha za nás!

igumen Jáchym s bratrstvem monastýru

IZRAEL V EGYPTĚ

Postupně jsme si převyprávěli na stránkách Hlasu pravoslaví celou první knihu Bible. Této, původně hebrejské knize, říkáme jejím latinským názvem Genesis, což znamená „zrod“ nebo „vznik“. Vypráví se v ní o vzniku světa, člověka, zla i Božího lidu. Staroslověnsky se nazývá kniha Bytija.

Přistupujeme k převyprávění druhé biblické knihy, latinsky Exodus, což znamená „vyjít“, staroslověnsky „Ischod“. Od dějů předchozí knihy odděluje příběh Exodu podle samé Bible více než 400 let. V Egyptě vládne tentýž pořádek jako předtím, na trůně se střídají faraoni, ba celé panovnické dynastie. A tak nastupuje devatenáctá dynastie se slavnými královskými jmény: Seti, Ramesse, Merneptah... Bible se však omezuje na stručný údaj – v Egyptě nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl. Věděl však dobře něco jiného, totiž že se Izraelci rozmnožili, až se to jimi v zemi hemžilo, a byli velice zdatní, byla jich plná země. Začal se tohoto lidu bát. Egypt byl mocnou říší, ale přesto musel často čelit primitivním národům, které ho napadaly ze sousedních pouští. Král si říkal: „Co kdyby se Izraelci spojili s našimi nepřáteli! Bylo by s Egyptem zle. Je jich více než nás. Pozor, aby se ještě více nerozmnožili!“

Egyptanům se zdálo, že by se dali Izraelci oslabit těžkou, vysilující prací. Proto nad nimi ustanovili dráby a dali jim stavět města pro sklady – Pitom a Raamses. Ale Izraelce to nijak neoslabilo, rozmnožovali se ještě více. Egyptané jim ztrpčovali život též tvrdou otročinou při výrobě cihel a všelijakou prací na poli. Chovali se přitom k nim surově. Král dokonce nařídil izraelským porodním bábám, aby když jdou k porodu k izraelské ženě, každého novorozeného izraelského chlapce hned nenápadně zabily. Ty báby se však bály Boha, a ten hrozný králův příkaz nesplnily. Královi to vysvětlily tak, že izraelské ženy porodí dítě tak rychle, že než k nim doběhne porodní bába, je dítě už na světě, a pro-

to nějak mu ublížit již není příležitost. Za statečnost, kterou ty porodní bábky projevovaly, se jim dostalo od Boha hojného požehnaní. Avšak egyptský král, farao, si nedal pokoj. Nařídil všem Izraelcům: „Každý novorozený chlapecek se musí vhodit do řeky Nilu, aby se utopil.“

Tady začíná příběh o Mojžíšovi. Narodil se právě tehdy rodičům z rodu Léviho, třetího Jákobova syna. Měli povinnost ho hodit do řeky, ale byl tak hezoučký, že se k tomu nedokázali odhodlat. Maminka ho ukrývala doma tři měsíce, ale déle už nemohla. Nakonec upletla z rákosu ošatku, vymazala ji asfaltem a smolou, aby do ní neteklo, položila do ní dítě a vložila ji do rákosí při břehu Nilu. Chlapečkova starší sestra se postavila opodál, aby viděla, co se s dítětem stane.

Tu přichází faraonova dcera, aby se omývala v Nilu. Její dívky se procházely podél Nilu. Vtom spatřila princezna ošatku a poslala svou otrokyni, aby ji přinesla. Když ji otevřela a spatřila plačícího chlapce, bylo jí ho líto. Řekla: „Je z hebrejských dětí.“ Znala zlý zákon svého otce a litovala maminky, které se mu musely podřizovat a házet své synáčky do Nilu. Jak se tak nad chlapečkem skláněla, přistoupila k ní jeho sestra a zeptala se: „Mám jít a zavolat kojnou z hebrejských žen, aby ti dítě odkojila?“ Faraonova dcera jí řekla: „Jdi!“ Holčička šla a přivedla svou maminku. Princezna jí poručila: „Odnes si to dítě a odkoj mi je a já ti zaplatím.“ Snad ani netušila, že je to chlapečkova vlastní maminka.

Žena si chlapečka odnesla, kojila ho a starala se o něj. Když odrostl, přivedla jej faraonově dceři. Ta jej přijala za svého. Dala mu jméno Mojžíš, to znamená „vytahující“. Řekla si totiž: „Vždyť jsem ho vytáhla z vody“.

biskup Simeon

